

ՄԱՐԻԱՄ ՎՌԱՄԻ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Էլ. փոստ՝
mariamhovsepian@mail.ru

Ծննդյան տարեթիվ՝
Ծննդավայր՝ ՀՀ, ք. Երևան

19.05.1968

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Երևանի պետական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի հայցորդ (թեկնածուական ատենախոսություն՝ «ՀՅԴ Կ. Պոլսի պարբերական մամուլը (1909-1915 թթ.)» (պաշտպանել է 2001 թ. հունիսի 26-ին և ստացել է բանասիրական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան (ժ.01.06))

1990-1995

Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետ

1985-1990

Ավան համայնքի թիվ 170 միջնակարգ դպրոց

1975-1985

ԱԾԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՓՈՐՁ

ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ Հայ մամուլի և հասարակական մտքի պատմության բաժնի գիտաշխատող (2006 թ.), ավագ գիտաշխատող (2007 թ.), առաջատար գիտաշխատողի պաշտոնակատար (2019 թ.), ավագ գիտաշխատող (2021 թ.):

2006-առ այսօր

ԼԵՉՈՒՆԵՐԻ ԻՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հայերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

WINDOWS XP/Vista, MS Office, Internet, Adobe ReUader, Samplitude Pro X Download version, Adobe Audition 1.5

ԼՐԱՑՈՒՅԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (կոչումներ, պարգևներ և այլն)

2001-2002 թթ. դասախոսել է Մմբատ սպարապետի անվան իրավաբանական ինստիտուտի, 2002-2003 թթ.՝ Երևանի Մենեջմենթի, 2003-2008 թթ. և 2010-2012 թթ.՝ Երևանի «Գալիք», 2011-2014 թթ.՝ Երևանի Հյուսիսային, 2012-2015 թթ. Երևանի պետական համալսարանների, իսկ 2007-2015 թթ. ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետներում:

2011 թ. ՀՀ ՊՆ կողմից պարգևատրվել է «ՀՀ Զինված ուժեր 20 տարի» հոբելյանական մեդալով:

2012 թ. մասնակցել է Զավեն արքեպիսկոպոս Տեր-Եղիայանին նվիրված «Հայոց հարց» հաղորդաշարի նյութերի 27-ի հաղորդմանը:

2013 թ. արժանացել է Գովեստագրի՝ Պատմության ինստիտուտի հիմնադրման 70-ամյակի առթիվ և արդյունավետ գիտական գործունեության համար:

2013 թ. ՀՀ ՊՆ կողմից պարգևատրվել է պատվոգրով՝ բանակ-հասարակություն կապի ամրապնդման գործում ունեցած ներդրումի համար:

2014 թ. «Կրթության որակ և համապատասխանություն» ծրագրի շրջանակներում ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնում մասնակցել է դասախոսների վերապատրաստման դասընթացների և ստացել է հավաստագրեր:

2015 թ. որպես փորձագետ ընդգրկվել է www.armeniangenocide100.org կայքի «Մամուլը 100 տարի առաջ» բաժնում:

2016 թ. «Նվիրում» բարեգործական հիմնադրամի կողմից ստացել է դրամական օժանդակության հավաստագիր:

2017 թ. հունիսի 20-ին ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարի թիվ 714-Ս/2 հրամանով որպես ուսումնաօժանդակ նյութ է ճանաչվել «Հայոց ցեղասպանության արտացոլումը 1915 թ. մամուլի էջերում» վերնագրով հայալեզու և օտարալեզու թերթերի նյութերի ժողովածուն (խմբագրական կազմ՝ Գ. Մանուկյան, Ա. Մարուքյան, Ժ. Պեօճեքեան, Ա. Ռսկանյան, Մ. Հովսեփյան):

2018 թ. մայիսի 25-26-ին և 2020 թ. մայիսի 28-ին մասնակցել է Հայաստանի Հանրային հեռուստարևելեության տոնական հաղորդումներին ու ներկայացրել է Հայաստանի Առաջին հանրապետության մամուլը:

2018-2019 թթ. որպես հայ մամուլի մասնագետ մասնակցել է հայտնի հասարակական-քաղաքական գործիչ, հրապարակախոս Երվանդ Ֆրանկյանին նվիրված Հանրային ռադիոյի «Հայկական հետք» հաղորդաշարի 2018 թ. հունիսի 11-ի հաղորդմանը, նաև մասնակցել է «1918. Վերածնունդ» հաղորդաշարի 2018 թ. դեկտեմբերի 20-ի հաղորդմանը՝ ներկայացնելով Հայաստանի Առաջին հանրապետության որդեգրած քաղաքականությունը տարագիր արևմտահայերի նկատմամբ, իսկ «Հավատի ճամփով» հաղորդաշարի 2019 թ. հուլիսի 4-ի հաղորդման ընթացքում մանրամասնել է, թե արևմտահայ և արևելահայ պարբերականներն ինչպես են անդրադարձել հայ որբերի խնդիրներին:

2019 թ. Երևանի Հյուսիսային համալսարանի ռեկտորատի կողմից ստացել է հավաստագիր՝ Հովհ. Թումանյանի ծննդյան 150-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովին ակտիվորեն մասնակցելու համար:

Զեկուցումներով մասնակցել է հանրապետական և միջազգային մի շարք գիտաժողովների:

ՀՈԳՎԱԾՆԵՐ

ա) մենագրություն.

- «Կ. Պոլսի ՀՅԴ պարբերական մամուլը ազգային-ազատագրության ջահակիր 1909-1915 թթ.», Երևան, 2003, 108 էջ:
- «ՀՅԴ Կ. Պոլսի պարբերական մամուլը (1909-1924 թթ.)», Երևան, ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ, 2009, 195 էջ:
- «ՀՅԴ կուսակցական և համակիր պարբերական մամուլը Օսմանյան Թուրքիայում 1909- 1915 թթ. և 1918-1923 թթ.», Երևան, ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ, 2016, 310 էջ:
- «Հայ գաղթականների և որբերի հիմնախնդիրները Կ. Պոլսի «Ճակատամարտ» օրաթերթում (1918-1923 թթ.)», Երևան, ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ, 2020, 192 էջ:

բ) ժողովածու.

- «Հայ պարբերական մամուլի պատմություն 1900-1922» (հեղինակներ՝ Ա. Խառատյան, Լ. Գևորգյան, Մ. Հովսեփյան և այլք), հ. 2-րդ, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ, ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ, 2017, 787 էջ:
- «Հայոց ցեղասպանության արտացոլումը 1915 թ. մամուլի էջերում (հայալեզու և օտարալեզու թերթերի նյութերի ժողովածու)» (խմբագրական կազմ՝ Գ. Մանուկյան, Ա. Մարուքյան, Ժ. Պեճեքեան, Ա. Ոսկանյան, Մ. Հովսեփյան), հ. 1-ին, Երևան, 2018, 618 էջ:
- «Հայոց ցեղասպանության արտացոլումը 1915 թ. մամուլի էջերում (հայալեզու և օտարալեզու թերթերի նյութերի ժողովածու)» (խմբագրական կազմ՝ Գ. Մանուկյան, Ա. Մարուքյան, Ժ. Պեճեքեան, Ա. Ոսկանյան, Մ. Հովսեփյան), հ. 2-րդ, Երևան, «Դարույթ», 2018, 595 էջ:

գ) ուսումնական ձեռնարկ.

«Արևմտահայ մամուլի պատմություն (1832-1915 թթ.) դասախոսություններ», Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2014, 90 էջ:

Հ Ո Ղ Վ Ա Մ Ն Ե Ր

- Ազատամարտը ազգային-ազատագրության ջահակիր, Ազատամարտ շաբաթաթերթ, Երևան, 1991, N 38, էջ 8:
 - Ազատամարտի հասարակական-քաղաքական հավատամքը, Միտք գիտատեսական հավելված, Երևան, 1993, N 4, էջ 6-10:
 - Ազատամարտ թերթը, Լրաբեր հասարակական գիտությունների հանդես, Երևան, 1994, N 1, էջ 61-71:
 - Արևմտահայերի ներազգային կյանքը Ազատամարտի էջերում, Նոր դար ամսագիր, Երևան, ՀԳՄ, 2000, N 2, էջ 156-158:
 - Հողային իրավունքը Ազատամարտ օրաթերթում, Օրենք և իրականություն իրավաբանական-գիտահանրամատչելի հանդես, Երևան, 2001, N 22, էջ 24-26:
 - ՀՅԴ-ն և Կ.Պոլսի դաշնակցական մամուլը 1909-1915 թթ., Լրաբեր հասարակական գիտությունների հանդես, Երևան, ԳԱԱ, 2001, N 1, էջ 211-223:
 - Օսմանյան խորհրդարանի աշխատանքների լուսաբանումը Կ.Պոլսի Ազատամարտ օրաթերթում, Օրենք և իրականություն իրավաբանական-գիտահանրամատչելի հանդես, Երևան, 2002, N 6, էջ 24-28:
- ՀՅԴ Կ.Պոլսի պարբերական մամուլն իբրև կուսակցության գաղափարախոս, Դրոշակ եռամսյա պաշտոնաթերթ ՀՅԴ, Երևան, 2002, N 4, էջ 57-74:
- Թուրքիայի ռազմական և կրթական համակարգերի հիմնահարցերը Կ.Պոլսի Ազատամարտ օրաթերթում, Օրենք և իրականություն իրավաբանական-գիտահանրամատչելի հանդես, Երևան, 2003, N 1-2, էջ 31-33:
 - ՀՅԴ Կ.Պոլսի պարբերական մամուլը (1909-1920 թթ.), Լրաբեր հասարակական գիտությունների հանդես, Երևան, ԳԱԱ, 2006, N 3, էջ 177-182:
 - Հայերի ցեղասպանությունը Կ.Պոլսի ճակատամարտ օրաթերթի էջերում, Լրաբեր հասարակական գիտությունների հանդես, Երևան, ԳԱԱ, 2007, N 1, էջ 75-79:
 - Կ.Պոլսի Հայ սկաուտ հանդեսը (1919-1922 թթ.), Հայոց պատմության հարցեր գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԳԱԱ ՊԻ, 2007, N 8, էջ 275-286:
 - ՀՅԴ Կ.Պոլսի Ազատամարտ և Ճակատամարտ օրաթերթերը, Դրոշակ ամենամսյա պաշտոնաթերթ ՀՅԴ, 2007, N 1, էջ 55-59:
 - Կ.Պոլսի Շանթ հանդեսը (1918-1919 թթ.), Հայոց պատմության հարցեր գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԳԱԱ ՊԻ, 2008, N 9, էջ 207-218:
 - Շանթ հանդեսը 1911-1915 թթ., Լրաբեր հասարակական գիտությունների հանդես, Երևան, ԳԱԱ, 2008, N 3, էջ 56-67:
 - Արևմտահայ լրագրության դրոշակակիրը. Կ.Պոլսի Ազատամարտ օրաթերթի 100-ամյակի առիթով, Վեմ համահայկական հանդես, Երևան, 2009, N 2, էջ 70-80:

- Ազատամարտ օրաթերթի գրական հավելվածը (1910-1913 թթ.), Լրաբեր հասարակական գիտությունների հանդես, Երևան, ԳԱԱ, N 3, 2009, էջ 144-149:
- Հայերի ցեղասպանությունը Կ.Պոլսի ճակատամարտ օրաթերթի նյութերում (1918 թ.), Թյուրքագիտական և օսմանագիտական հետազոտություններ, Երևան, ԳԱԱ, 2009, N 6, էջ 305-312:
- Թիֆլիսի Նոր հոսանք ամսագիրը (1913-1915 թթ.), Հայոց պատմության հարցեր գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԳԱԱ ՊԻ, 2010, N 11, էջ 182-197),
- Վանի «Աշխատանք շաբաթաթերթը (1910-1915 թթ.), Լրաբեր հասարակական գիտությունների հանդես, Երևան, ԳԱԱ, 2011, N 4, էջ 236-251:
- Վանի Աշխատանք շաբաթաթերթի հասարակական-քաղաքական հավատամքը 1910-1915 թթ., Հումանիտար գիտությունների արդի հիմնախնդիրները, Երևան, Հյուսիսային համալսարան, 2011, էջ 165-175),
- Կրթական հիմնախնդիրների արծարծումը Նիկոմիդիայի Բյութանիա շաբաթաթերթի էջերում (1910-1912 թթ.), Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման արդի հիմնախնդիրները» միջազգային գիտաժողովի նյութեր, Երևան, Հյուսիսային համալսարան, 2012, էջ 280-290:
- Նիկոմիդիա նահանգի Բյութանիա շաբաթաթերթը (1910-1912 թթ.), Ակունք գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԵՊՀ, 2012, N 3, էջ 33-44:
- Ջավեն պատրիարքի գործունեությունը Կ.Պոլսի ՀՅԴ մամուլի լուսաբանմամբ (1909-1915, 1918-1922 թթ.), Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, ԳԱԱ, 2013, N 1, էջ 131-140:
- Նիկոմիդիայի Բյութանիա շաբաթաթերթը (1910-1912 թթ.), Հանդես ամսօրեայ, Վիեննա-Երևան, 2013, թիվ 1-12, էջ 465-498:
- Արևմտահայ մամուլի արձագանքները Հովհ. Թումանյանի ուղևորություններին Արևմտյան Հայաստան (1915 թ. և 1921 թ.), Հովհ. Թումանյանը և արդիականությունը հանրապետական միջբուհական գիտաժողովի նյութեր, Երևան, Հյուսիսային համալսարան, 2013, էջ 212-224:
- Արևմտահայ գրատպության պատմությունից, Ակունք գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԵՊՀ, 2013, N 2 /8/, էջ 50-57:
- Մեքսատիայի Հողդար շաբաթաթերթը (1910-1914 թթ.), Հանդես ամսօրեայ, Վիեննա-Երևան, 2014, N 1-12, էջ 97-135:
- Կրթական հիմնախնդիրները Իզմիրի Աշխատանք պարբերականի էջերում (1910-1914 թթ.), Բուհերի ակադեմիական ազատությունների և մրցակցային պայմանների ապահովումը՝ բարձրորակ կրթության գրավական միջազգային գիտաժողովի նյութեր, Երևան, Հյուսիսային համալսարան, 2014, էջ 178-184:
- Իզմիրի Աշխատանք պարբերականը (1910-1915թթ.), Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, ԳԱԱ, 2014, N 3, էջ 37-46:
- Կարինի «Ալիք» պարբերականը (1914 թ.), Ակունք գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԵՊՀ, 2015, N 1 /11/, էջ 35-43),
- Հայ որբերի հիմնախնդիրը Կ.Պոլսի ճակատամարտ թերթում (1918-1924 թթ.), Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, ԳԱԱ, 2016, N 3, էջ 99-108:
- Հայ գաղթականների և որբերի հիմնախնդիրները Կ.Պոլսի ճակատամարտ օրաթերթում (1918-1924 թթ.), Կանթեղ գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԳԱԱ, 2016, N 4, էջ 95-104:
- Հայ գաղթականների ունեզրկման և որբերի ուժացման խնդիրները Կ. Պոլսի ճակատամարտ թերթի էջերում (1918-1922 թթ.), Պատմաբանասիրական հանդես, Երևան, ԳԱԱ ՊԻ, 2017, N 1, էջ 65-52:
- Արևմտահայության ներգաղթի և որբերի հիմնախնդիրները Հայաստանի Առաջին հանրապետությունում ըստ ճակատամարտ օրաթերթի հրապարակումների (1918-1920 թթ.), Միոն եռամսեայ պաշտօնաթերթ Երուսաղեմի Հայ պատրիարքության, Երուսաղեմ, 2017, N 4-5-6, էջ 26-31:
- Շուշիի Առանձին հրաձգային գումարտակի մարտական ուղին (1991-1994 թթ.), Ակունք գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, ԵՊՀ, 2017, N 2, էջ 37-45:
- Գաղթականների և որբերի նկատմամբ Հայաստանի Առաջին հանրապետության քաղաքականության լուսաբանումը Կ. Պոլսի ճակատամարտ օրաթերթի էջերում 1918-1920 թթ., Հայաստանի

Հանրապետություն-100 միջազգային գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու, Երևան, ԳԱԱ ՊԻ, 2018, էջ 348-358:

- Հայաստանի Առաջին հանրապետության խորհրդարանի աշխատանքները Կ. Պոլսի Ճակատամարտ օրաթերթի էջերում (1918-1919 թթ.), Բանբեր հայագիտության, Երևան, ԳԱԱ, 2019, N 3, էջ 74-92:
- Հայաստանի Առաջին հանրապետության կառավարության գործունեության անդրադարձը Ճակատամարտ թերթում (1918-1919 թթ.), Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, ԳԱԱ, 2019, N 3, էջ 38-53:
- Հովհ. Թումանյանի՝ Կ. Պոլիս այցելության լուսաբանումը պոլսահայ պարբերականների էջերում, Հովհ. Թումանյանի հոգևոր ժառանգությունը և արդիականությունը միջազգային գիտաժողովի նյութեր, Երևան, Հյուսիսային համալսարան, 2019, էջ 212-225:
- Հայ-թուրքական պատերազմը Ճակատամարտի էջերում (1920 թ.), Մերձավոր և

Միջին Արևելքի երկրներ և ժողովուրդներ ժողովածու, Երևան, ԳԱԱ, 2020, հատոր XXXIII, պրակ 1, էջ 260-273:

- Ընտանիք, հայրենիք, եկեղեցի եռամիասնությունը Կ.Պոլսի Ճակատամարտ օրաթերթի էջերում (1918-1924 թթ.), Հայ մամուլի դերը ազգային արժեհամակարգի ձևավորման և պահպանման գործում. ընտանիք, հայրենիք, եկեղեցի: Նյութեր հայ մամուլի 225-ամյակին նվիրված գիտաժողովի (28-29 նոյեմբերի 2019 թ.), Երևան, 2020, էջ 66-76:
- Ազգային վրեժի արդարահատույցը. Սողոմոն Թեհլիրյան, Դրոշակ, Երևան, 2020, թիվ 3, էջ 40:
- Մոսկվայի պայմանագիրը պոլսահայ մամուլի էջերում (1921 թ.), Հորիզոն շաբաթաթերթ, Կանադա, 26.08.2020:
- Հայկական պատվիրակությունների ակնկալիքները և Սևրի դաշնագիրն ըստ Կ. Պոլսի Ճակատամարտ և Ժամանակ օրաթերթերի հրապարակումների (1918-1920 թթ.), Դրոշակ, Երևան, 2021, թիվ 7, էջ 34-43:
- Միլի շարժումը Կ.Պոլսի Ճակատամարտ և Ժամանակ օրաթերթերի էջերում (1919-1920 թթ.), մաս 1-ին, Դրոշակ, Երևան, 2021, թիվ 12, էջ 36-40:
- Միլի շարժումը Կ.Պոլսի Ճակատամարտ և Ժամանակ օրաթերթերի էջերում (1919-1920 թթ.), մաս 2-րդ, Դրոշակ, Երևան, 2022, թիվ 1, էջ 31-33:
- Միլի շարժումը Կ.Պոլսի Ճակատամարտ և Ժամանակ օրաթերթերի էջերում (1919-1920 թթ.), մաս 3-րդ, Դրոշակ, Երևան, 2022, թիվ 2, էջ 35-39:
- Միլի շարժումը Ճակատամարտ օրաթերթի էջերում (1919-1920 թթ.), Բանբեր հայագիտության, Երևան, 2022, N 1, էջ 93-111:
- Միլի կամ Քեմալական շարժումը Կ.Պոլսի Ճակատամարտ և Ժամանակ օրաթերթերի էջերում (1919-1920 թթ.), Հանդես ամսօրեայ, Վիեննա, 2022, թիվ 1-12, էջ 373-411:
- Հայկական հարցը Մշակի էջերում (Մշակ օրաթերթի 150-ամյակի առթիվ), Դրոշակ, Երևան, 2022, թիվ 9, էջ 38-42:
- Նեմեսիս գործողության ձեռնարկների արձագանքը պոլսահայ պարբերականների էջերում (1920-1922 թթ.), Դրոշակ, Երևան, 2023, թիվ 3, էջ 32-37:
- Պոլսահայ պարբերականները Նեմեսիս գործողության մասին, Պատմաբանասիրական հանդես, Երևան, 2023, N 2, էջ 100-114:
- Հայոց ազգային տունը, Հայկական հարցը և Կ.Պոլսի հայ պարբերականները, Հանդես ամսօրեայ, Վիեննա, 2023, NN 1-12, էջ 359-379:
- Հայոց ազգային տունը, Հայկական հարցը և Կ.Պոլսի հայ պարբերականները, Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 2023, N 3, էջ 86-100:
- Հայկական հարցի և հայ քաղաքական շրջանակների ակնկալիքների անդրադարձը Կ.Պոլսի Ազատամարտ և Ժամանակ օրաթերթերի էջերում (1912-1914 թթ.), Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի առաջին կեսին: Պատմություն և արդիականություն գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Երևան, 2023, էջ 192-207:
- Բռնազավթված հայրենիքի կարոտն ու կանչը Վռամ Հովսեփյանի երկերում, Հորիզոն շաբաթաթերթ, Կանադա, 11.07.2023:

- ««Թոչնոց բույն»-ը մեկ դարեն ավելի հավատարիմ է իր կոչումին», «Հայոց ցեղասպանությունը և որբերը Նյութերու ժողովածու՝ նվիրված «Թոչնոց բույն» որբանոցի ստեղծման 100-ամյակին», Երևան, 2023, էջ 133-136, ISBN 978-9939-892-31-3:
- «Հայ որբերի մանկության տարիների դրախտն էր «Թոչնոց բույն»-ը», «Հայոց ցեղասպանությունը և որբերը Նյութերու ժողովածու՝ նվիրված «Թոչնոց բույն» որբանոցի ստեղծման 100-ամյակին», Երևան, 2023, էջ 137-147, ISBN 978-9939-892-31-3:

